

De goede balans

Liturgiesuggesties:

Gezang 460

Psalm 90: 1, 2 en 6

Filippenzen 4: 10-23

Psalm 65: 1 en 2

1 Timotheüs 6: 2b-16

Psalm 65: 5 en 6

Na verkondiging: Gezang 429

Psalm 66: 1 en 3

Psalm 144: 5 en 6

*

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Hebt u wel eens een evenwichtskunstenaar / koorddanser aan het werk gezien?

Zo'n man op het strakgespannen koord?

Je houdt je hart vast bij alle kunstgrepen die hij - meters boven de grond - uithaalt. Met een blinddoek voor over hindernissen springen om dan toch weer in balans op het strakgespannen koord terecht te komen.

Alles komt aan op een goede verdeling van je evenwicht.

Op uiterste concentratie. Op een niet uit balans raken.

Want stap je verkeerd, raak je uit balans, verlies je je concentratie, dan val je onbarmhartig hard van het strakgespannen koord.

Ik moest aan die evenwichtskunstenaar - of hoe zo'n man ook mag heten - denken bij het schrijven van deze preek.

Want zo'n man laat toch maar zien, dat goede training en een uiterste concentratie, tot uitstekende prestaties kan brengen.

Maar ook dat het uiteindelijk aankomt op een goede balans, het juiste evenwicht.

Dat je je geest en je lichaam zó onder controle hebt, dat je steeds weer de goede balans, het juiste evenwicht kunt vinden.

*

Over die goede balans, over dat juiste evenwicht, schrijft de apostel Paulus in het bijbelgedeelte dat we samen hebben gelezen.

Paulus zegt: 'Ik kan alles hebben: Voorspoed en tegenspoed.

Ik ga voor verdriet niet ondersteboven.

Ik ben in alle omstandigheden in balans.

Want ik heb geleerd met de omstandigheden, waarin ik verkeer, genoeg te nemen.'

Nu is de apostel Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, net zo'n mens als u en ik.

Een mens met sterke kanten, een mens met zwakke kanten.
Een mens die weet wat het betekent zondaar voor God te zijn.
Maar ook een mens die weet wat genade is.
Paulus, een mens als u en ik.
Op de leerschool van Gods genade.
Op die hogere school heeft Paulus geleerd met de omstandigheden genoeg te nemen.
Om tevreden te zijn met de positieve en de negatieve dingen.
Om de juiste balans, het juiste evenwicht te vinden in de goede en de kwade dingen van het leven.

Kun je dat dan leren, tevredenheid?
Kun je leren de juiste balans op het strakgespannen levenskoord te vinden?
'Zeker', zal het antwoord van de apostel zijn.
'Dat kun je leren. Alleen, dan zul je ook een heleboel dingen moeten afleren.
Je zult moeten afleren, dat alles in het leven alleen van jouw prestaties, van jouw krachtsinspanningen afhangt.
En je zult moeten leren dat je de dingen slechts kunt doen in Hem, die je daar kracht voor geeft.'

*

Nu heeft de apostel Paulus, broeders en zusters, jongens en meisjes, nogal wat mee moeten maken in zijn leven.

Hij schrijft: "Ik weet wat armoede is en ik weet wat overvloed is.

In elk opzicht en in alle dingen ben ik ingewijd, zowel in verzadigd worden als in honger lijden, zowel in overvloed als in gebrek."

Weet ú wat armoede is?

Dat je geen dak boven je hoofd hebt om de nacht door te brengen!

Dat je je eten bij elkaar moet schrapen op de vuilnisbelten!

Of misschien wat dichterbij huis, dat je van een minimum-uitkering moet leven met een gezin met vijf of zes kinderen!

Dat je je zó diep in de schulden hebt gestoken, dat je niet meer kunt rondkomen!

Armoede. Weet u wat armoede is?

Paulus weet het. Hij heeft het in zijn leven zo ervaren.

Paulus heeft in zijn leven vaak armoede gekend.

Steeds heeft hij in zijn eigen levensonderhoud moeten voorzien.

Soms heeft hij het moeten hebben van giften van gemeenten.

(Tussen haakjes: dat is ook de aanleiding geweest tot het schrijven van deze brief.)

Maar hij weet ook wat overvloed is. Weet u het ook?

Dat je zóveel te besteden hebt, dat je niet meer weet wat je bijvoorbeeld voor je verjaardag moet vragen.

Dat je met je geld en je goed geen raad weet.

En je het daarom maar verspeeld in één van die talloze fruitautomaten of meedoet aan één of meer van die talloze loterijen voor welk goed doel dan ook.

Overvloed.

Letterlijk wil het zeggen: het vloeit er overheen.

We hebben méér dan genoeg.

Laten we het maar eerlijk zeggen: We hebben veel te veel.

In ons land, in West-Europa is bijna niemand, die gebrek heeft.

Maar wéten we die overvloed ook te hebben?

De één heeft een tweede auto, de ander een tweede huis, weer een ander een dikke bankrekening.

En dat terwijl het grootste deel van de wereld honger lijdt.

Kunnen wij ook van onze overvloed afstaan aan anderen?

En doen we dat ook?

Want overvloed hebben dat kan, dat mag best volgens de Bijbel.

Maar het wordt gevaarlijk als de overvloed jón heeft.

Begrijpt u wat ik bedoel?

De overvloed kan als een afgod worden die je in zijn greep houdt.

Dan wordt je afgetrokken van een leven met de HERE.

Dan raak je uit balans.

Dan hel je over naar de afgrond.

Dan stort je in de diepte.

En dat is nou net iets wat de HERE wil voorkomen.

De apostel Paulus schrijft in een van zijn brieven aan Timotheüs (1 Timotheüs 6:9):

"Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang.

Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht."

*

"Ik heb geleerd met de omstandigheden, waarin ik verkeer, genoeg te nemen" schrijft de apostel.

Er zijn echter mensen die zeggen: 'Daar neem ik geen genoeg mee!'

En op hoge benen gaan ze er op af om hun recht te halen.

Waar neemt u trouwens genoeg mee?

Waar hebt jij genoeg aan?

Genoegen.

Daar zit, broeders en zusters, jongens en meisjes, natuurlijk het woord 'genoeg' in. De apostel Paulus gebruikt voor dat woord 'genoeg' een woord dat voorkwam bij de Stoïcijnen.

Dat waren mensen, Griekse filosofen, die zich oefenden om boven de omstandigheden van het leven te staan.

Stoïcijnse onverschilligheid.

Een soort levenskunst, die druk beoefend werd om een evenwichtig leven te leiden.

Ze oefenden zich om in elke levenssituatie in balans te blijven.

Ze hadden er complete trainingen voor uitgedacht.

Een soort balans-training, om niet uit je lood te slaan in dagen van vreugde, of verdriet.

Vandaag de dag zijn er nog steeds van die trainingen om een evenwichtig mens te worden.

Paulus heeft deze trainingen, deze technieken niet nodig.
Weliswaar balanceert hij ook op het strakgespannen koord van de levensacrobatiek.
Maar het is Christus en de zaak van Christus, die hem zijn evenwicht doen vinden.
"Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft" schrijft hij.

Als hij bij een rijke vriend logeert, geniet hij van de overvloed.
Maar zijn gedachten gaan onwillekeurig al weer op het zendingspad.
Zo wordt de rijkdom gerelativeerd.
De zaak van Christus is - voor Paulus - belangrijker.
Heeft hij het niet breed, lijdt hij gebrek, dan maakt de grote zaak van Christus de armoede betrekkelijk: Er zijn belangrijker dingen, dan een kale boterham.
Zo houdt de HERE hem in balans.
En Paulus vindt dat fijn.
Hij zegt: 'Ik kan tegen alles op, in Christus, die mij kracht geeft.'
Dat klinkt niet triomfalistisch. Wel triomfantelijk.
Paulus weet van gelovig vertrouwen.
Hij heeft leren vertrouwen op de HERE!

*

Hoe is dat, broeders en zusters, jongens en meisjes, bij ons?
We belijden weliswaar onze afhankelijkheid van de HERE.
Maar hóe doen we dat?
Wat is onze achterliggende houding?
Hebben we geleerd net als Paulus op de HERE te vertrouwen?
In voorspoed en in tegenspoed?
In goede dagen en in kwade dagen?
Op het strakgespannen levenskoord!

Wij zijn dikwijls ook van die evenwichtskunstenaars / van die acrobaten.
We halen de meest uiteenlopende halsbrekende toeren uit.
We nemen soms risico's waar je achteraf gezien van moet zeggen: Het was onverantwoord.
O ja, teleurstelling, werkloosheid, tegenslag, ziekte, een ongeluk, een sterfgeval, het kan ons zo gemakkelijk uit balans brengen.
Maar ook een leven dat over rozen gaat, voor de wind, zonder zorgen en problemen.
Het kan je naar de andere kant ook uit balans brengen.
Waar vinden we dan ons rustpunt?
In ons geld, in ons goed, in ons zelf?

Broeders en zusters, jongens en meisjes, wat is het geweldig dat de HERE God zijn Zoon naar deze wereld heeft gezonden.
Dat Hij ons mensen gelijk is geworden.
Dat Hij óók weet heeft van armoede en rijkdom.
Wij denken vaak dat ons leven zo uniek is.
Dat ons probleem alleen ons probleem is.
Dat onze zorgen niet gedeeld kunnen worden.
Dat er niemand is, die ons helpt en ondersteunt.

Geweldig niet, dat de Here Jezus ons weer de balans doet vinden?
Dat we in Hem rust, vertrouwen, moed en kracht ontvangen om verder te gaan.
In elk opzicht en in alle dingen is Hij ook ingewijd:
In armoede en rijkdom, in vreugde en verdriet.

*

Ingewijd.
Voor dat woord 'ingewijd', gemeente, moeten we weer naar de Griekse filosofen.
Ingewijd dat werd je in de geheimen van de godheid, van de religie.
Je moest eerst een proeve van bekwaamheid afleggen, een soort examen en dan kon je worden toegelaten.
Een toelatings-examen.
De apostel Paulus is ook ingewijd.
Maar hij is ingewijd in de heilsgeheimen van de HERE.
In het heilsgeheim van zijn genade.
In het heilsgeheim van de Drieënige God, die hem een halt toeriep op de weg naar Damascus.
Het heeft Paulus tot een ander mens gemaakt.
Zijn leven draaide een volle slag om, 180 graden om.
Paulus werd van vervolger ... een volgeling van Jezus Christus.
De HERE wilde hem gebruiken in de dienst van zijn Koninkrijk.

Ingewijd.
Hoe wij worden ingewijd in de geheimen van Gods heil, broeders en zusters, jongens en meisjes?
Door de prediking van Gods Woord!
De prediking wil je brengen tot de Here Jezus Christus.
En als je Hem gevonden hebt ...
En als Hij je gevonden heeft ... dan ontkiemt het nieuwe leven.
Een leven waarin je mag groeien en open bloeien.
Waar je vruchten van geloof en hoop en liefde mag ontdekken.
De prediking wil je ook dienstbaar maken.
Dienstbaar aan God.
Dienstbaar aan de mensen om je heen.

Bent u, ben jij, al in dat leven met de Here Jezus ingewijd?
U hebt Hem toch leren kennen in uw leven?
Jij weet toch ook Wie Hij voor je wil zijn?
Nu dan, zegt Paulus, dan vind je in Hem de balans, het rustpunt voor je leven.

*

"Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft."
Wie dat zegt is geslaagd voor het examen.
De apostel Paulus heeft zijn levens-lessen gevolgd op de school van Gods genade.
Hij heeft zijn geloofs-kennis vergaard.

Nu verstaat hij de kunst om als een evenwichtskunstenaar op het smalle, strakgespannen koord van het leven de goede, de juiste balans te vinden.
Hij is geslaagd voor zijn examen.
Hij kan op eigen benen staan.

Goede training, uiterste concentratie brengt tot uitstekende prestaties.
De goede balans, het juiste evenwicht van je leven vind je in de Here Jezus Christus.
Hij is - om dat beeld van die evenwichtskunstenaar vast te houden - de veiligheidslijn die ergens hoog in de lucht je voor een dodelijke val in de diepte bewaard.
O ja, er zijn genoeg mensen die het in hun leven zonder zo'n lijn naar boven proberen.
Die het er alleen op wagen.
En ze komen toch geweldig knappe prestaties.
Maar gaat het een keer fout, dan gaat het goed fout.

Mensen, die geloven hebben zo'n veiligheidslijn naar Boven.
Je kunt soms vallen, soms heel diep vallen in je leven.
Maar je val wordt niet gebroken door de harde bodem van de grond.
Je val wordt geremd, gebroken door die lijn naar Boven.
Dat geeft vertrouwen.
Dat geeft moed en kracht om over het strakgespannen koord van het leven te balanceren.
Je weet immers, dat er iemand is die over je veiligheid, voor je leven waakt.
Dat heb je door de prediking van Gods Woord immers geleerd.

*

Het gaat de meesten ons goed.
Velen van ons hebben geen gebrek.
Integendeel, er is meer dan overvloed. Is er, broeders en zusters, jongens en meisjes, ook tevredenheid in uw hart?
Heeft de Heilige Geest u geleerd met de omstandigheden, waarin u verkeert, genoeg te nemen?
Genoegen nemen met rijkdom, welvaart en overvloed, dat is misschien niet zo moeilijk om te leren.
Genoegen nemen met perioden van armoede en gebrek, dat is minder gemakkelijk.
Je leert het dan ook niet van politici en vakbondsleiders.
Zij leren je juist vaak on-tevreden te zijn, géén genoeg met iets minder te nemen.
Je kunt het alleen leren op de school van Gods genade:
Van God en van Christus en van de Heilige Geest, door hun kracht.

Er wordt wel eens gevraagd:
Waarin kun je nu het verschil zien tussen een christen en een niet-christen?
Een concreet voorbeeld:
Niet meedoen met al dat gejammer over hoge belastingen, verlaging van inkomen, enz.
Laten zien dat je door een andere Geest wordt beheerst.
Nog een voorbeeld:

Je bent vorig jaar zonder werk geraakt; je gouden afkoopsom bleek achteraf van brons te zijn.
Niet tegen het bedrijf of tegen een directie blijven schoppen.
Laten zien dat je door een andere Geest wordt beheerst.
Een laatste voorbeeld:
De dokter vertelt je dat je een ziekte draagt ... waar nog geen afdoend geneesmiddel tegen opgewassen is.
Hoe draag je zoiets?
Schoppend, tierend, vloekend, of laat je zien dat je door een andere Geest wordt beheerst.

*

"Want ik heb geleerd met de omstandigheden, waarin verkeer genoeg te nemen ...
Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft."
Als evenwichtskunstenaars balanceren wij om het strakgespannen koord van het leven.
Omkijken is gevaarlijk.
Je moet vooruit.
Je moet naar de overkant, naar de andere kant.
Zo gaat ons leven verder, vandaag, morgen, overmorgen ...
We weten niet welke hindernissen we nog moeten nemen.
We weten niet welke obstakels we nog zullen tegenkomen.
Wat we wel weten is, dat er een lijn naar Boven loopt: een veiligheidslijn, een verbondslijn.
Dat geeft ons een dankbaar hart voor wat achter ons ligt.
Dat geeft ons vertrouwen voor wat nog voor ons ligt.
Verbonden met Christus ontvangen we kracht.
In het Grieks staat daarvoor ons woordje 'dynamiet'.
U weet wat een kracht dynamiet kan hebben. Wordt dat dynamiet tot ontploffing gebracht, dan houdt niet het tegen.
De kracht die Christus ons geeft is als dynamiet.
Niets houdt Hem tegen.

Vanuit de gevangenis schrijft de apostel Paulus deze brief, deze woorden, deze belijdenis.

Wie door het geloof op Christus ziet, zegt het hem na:

"Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft."

Amen.

ds. Jan K.C. Kronenberg, Harlingen 28 juni 1998

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !